

Ernæring

Sakset fra Aby somali nyt maj 1998
Fra et medlemsmøde v/ dyrlæge
Anne Marie Svendsen
Bearbejdet af Margit Hørslev,
Marcia Abysinier og Somali

Ernæring lyder så professionelt
– Vi ”almindelige” snakker om
foder.

Kattefoder!

Hvem kender ikke den jungle der
møder os, hver gang vi går enten i
supermarkedet eller dyrehandleren
for at købe mad til vores kat/katte.
Vi overfaldes af tilbud som allesam-
me handler om, at hvis vi bare
køber deres produkt, så vil vores
kat få det optimale foder og få alle
sine behov dækket.

Hvilke behov?

Hvorfor siger de allesammen, at
netop deres er det bedste? Det kan
da ikke alt sammen være lige godt.
Alene prisen varierer enormt.
Hvad skal jeg dog tro på?

Dyrlægerne løfter pegefingeren og
fortæller os, at det kun er Hills der
duer! Klart – Hills forhandles kun
igennem dyrlægerne og de tjener
da også lidt på fodersalg. Men
hvordan ser virkeligheden ud?

Anne Marie Svendsen er specielt
interesseret i ernæring – altså i

foder til katte. Katte er individu-
alister og hver enkelt kat har brug
for et ganske specielt foder for at
trives bedst muligt. Hvordan kan
vi så som forbrugere af kattermad
sikre os, at vi giver det som netop
vores kat har allerbedst af?

Jo, vi kan i hvert fald kikke på
vores kat. Hvordan ser den ud?
Er den tyk eller tynd? Hvordan
ser pelsen ud? Er den glansfuld
og skinnende eller er den mat og
åben? Er katten hyperaktiv, aktiv,
mindre aktiv eller specielt passiv?
Kan den lide det foder vi serverer?

Hvad indeholder det foder vi serverer?

Indeholder? – jo, der er kød i og
nogle grøntsager og vitaminer.
Jamen, er det ikke godt nok? I
princippet er det jo godt nok, men
industrien snyder os!

Etiketterne viser et smukt og godt
billede, men når vi læser deklara-
tionen bliver virkeligheden en helt
anden. De fleste dåsemadsfabri-
kanter frenstillere deres kattermad
ud fra en opskrift også bliver der
tilsat 5% oksekød/lammekød/laks
osv. og så kalder man det for saftig
oksebøf i egen kraftsky, lam i ud-
søgt sovs, laksemenu osv.

Indholdet kan også ses i et helt
andet perspektiv. Hvad er det i
virkeligheden, at vores katte skal
have tilført? De skal have energi!

De skal have næringsstoffer dvs. proteiner, kulhydrater og fedt. Derudover skal de have vitaminer, mineraler og vand.

Proteinnerne er en serie aminosyrer, som fungerer som byggesten i organismen. Der findes hos kat-ten 23 forskellige slags aminosyrer, som opbygger muskelmassen, homonerne, immunforsvaret og blodet.

Der findes 11 forskellige essentielle aminosyrer, hvor f. eks. taurin kun er af betydning for en kat ikke for hund. Har en kat f. eks. et stort slapt hjerte, er det nsåten sikkert, at den har en mangel på taurin.

Det er meget vigtigt, at proteinerne er rigtigt sammensatte, idet den rigtige kombination af aminosyrer sikrer en høj biologisk værdi dvs. at katten optager og udnytter proteinerne bedst muligt.

Katte kan ikke udnytte proteinkilden soja, som er en vegetabilsk proteinkilde. Katte kan kun udnytte animalsk protein dvs. protein fra dyr. Sojaprotein er altså kun et fyldstof i kattefoder. I flere foderprodukter anvendes sener og pulsårer, som er en dårlig proteinkilde. Man skal sikre sig en fordøjelighed som svarer til 90-98%. Det betyder at størstedelen af det foder, som vores katte spiser forbruges, og kun ganske lidt kommer ufordøjeligt ud som afføring.

Kulhydrater er lig med stivelse. Et kulhydrat kan enten være fordøjeligt eller ufordøjeligt. Kulhydraterne findes bl.a. i brød, ris og kartofler.

Fordøjelige kulhydrater er dem, som kan absorberes af tyndtarmen. De fordøjelige kulhydrater er energigivende og udgør en relativ høj procentdel af foderet. Derved kan man spare på proteinet. Overskydende kulhydrat lagres som glykogen eller fedt.

De ufordøjelige kulhydrater er det vi kalder kostfibre f.eks. cellulose. Kostfibrene er med til at regulere mave tarmfunktionen og fordøjes ikke. Den tid det tager kostfibrene at passere igennem mave og tarm forlænges, hvorved der bliver bedre tid til at optage næringsstofferne. Dog kan kostfibrene også medvirke til, at optagelsen af fedt og glukose nedsættes. Kostfibrene regulere blodsukkeret og er også en vægtregulator.

Fedt er nødvendigt for at optagelse, oplaring og transport af vitaminerne: A, D, E og K-vitamin. Fedt forbedrer smagen af foderet, men da fedt har let ved at harskne, er det nødvendigt at konservere – der tilsættes en eller flere anti-oxydanter. Fedt er også en vigtig kilde for de essentielle fedtsyrer. Når fedt harskner udskilles der frie radikaler. Næringsstofferne nedbrydes af luftens ilt. Som antioxy-

danter anvendes f.eks. romarin olie, vitamin E og E 324.

Der er en teori (som ikke er bevist) om, at Prednisolon forårsager en øget følsomhed overfor de proteinkilder, som katten får at spise samtidig med at den får Prednisolon. Det er derfor vigtigt, når der ordineres Prednisolon, kun at fodre med én slags proteinkilde. Hvis der kommer en allerisk reaktion, har man mulighed for at skifte til en anden proteinkilde efter behandlingsens ophør.

Anne Marie Svendsen vil i samarbejde med en professor ved KVL publicere noget om allergiske reaktioner i fremtiden.

Fedt indeholder også de flerumættede fedtsyrer. Af fedtsyrer kan nævnes linolsyrer, linolinsyrer og arakidosyrer. Magel på flerumættede fedtsyrer forværrer sygdommen bl.a. problemer med allergiske reaktioner. Flerumættede fedtsyrer findes bl.a. i tidselolie, kæmpenatlysolie og fiskeolie. Tilskud af flerumættede fedtsyrer gives i form af EFA Vet kapsler, tidselolie og fiskeolie.

Mineraler

Kalcium findes i knogler og tænder. Forholdet mellem kalcium og fosfor skal være 1,1 – 1,4. Det er meget vigtigt, at forholdet er rigtigt, for det kan give store problemer, hvis der er et misforhold

imellem kalcium og fosfor. Hvis der er overskud af fodfor, trækker organismen kalk fra knogler og tænder og knoglerne bliver skøre. For meget kalcium og kalk lagres i knoglerne og kan give ledsmerter.

Fosfor findes i store mængder i kød og lever. Fodfor er nødvendig i tænder, knogler og i cellestoftskiftet. Overskud af fosfor kan give nyreskader og knogleskørhed. For meget fosfor kan ligeledes give forhøjet blodtryk. For højt blodtryk kan skade nyrene, så blodet ikke renses godt nok, hvilket kan disponere katten for hjerteproblemer. For højt urinstof i blodet betyder, at nyrene ikke fungerer optimalt.

Natriumklorid – Salt

Natriumklorid – salt bruges som smagsforstærker. Salt binder væsken udenfor cellerne, mens kalium binder væsken inden i cellerne. For meget salt kan give for højt blodtryk og hjerte/karlidelser. For højt blodtryk kan give varige skader på nyrene og på hjertet. Jørgen Kock fra KVL har specialiseret sig i scanning af hjerter.

Magnesium

Forskerene har i mange år vidst, at for højt magnesiumindhold er hovedårsagen til FUS (Feline Urologic Syndrome) blæresten hos katte. Indholdet af magnesium bør være under 20 mg pr. 100 kcal. Hvis PH-værdien i urinen stiger,

betyder det at urinen er basisk. Når urinen er basisk, dannes der krystaller eller sten. Når disse krystaller eller sten skal passere urinrøret er det ofte meget smertefuldt for katten og urinrøret bliver ofte beskadiget. Der ses blod i urinen eller katten kan slet ikke komme af med urinen og sidder på bakken uden at der kommer noget urin.

Blæresten kan også være en allergisk reaktion på en bestemt proteinkilde. Der findes to forskellige slags krystaller kalciumoxalat = krystaller og magnesiumkrystaller = stuvitter.

Spomineraler er jern, zink, kobber, mangan, jod og kobalt.

Fedtopløselige vitaminer er A, D, E og K.

Det er vigtigt for stofskiftets kemiske reaktioner, at vitaminerne kan opatges. Nogle vitaminer er opløselige i fedt. Derfor er det nødvendigt at foderet indeholder fedt for at vitaminerne kan udnyttes af organismen. Vitaminerne kan ophobes i fedtvæv. En overdosering og dermed en forgiftning af katten ses hyppigere end vitaminmangel. Katte behøver færdig dannet A-vitamin fra animalsk (dyrisk) væv. Ophobning af AD-vitaminerne ses i forbindelse med hyppig fodring med lever.

Vandopløselige vitaminer er: Hele B-vitaminserien (B1 – B12) + C-vitamin.

B12 vitamin findes som lager i leveren. Vitaminerne indgår i enzymerne. Hvis der er overskud af B- eller C-vitamin udskilles disse primært gennem urinen. Alle B-vitaminerne udskilles fra samme mekanisme i nyrene. Hvis man giver B-vitamin tilskud, er det vigtigt at man giver et komplekst tilskud, det vil sige at man giver hele B-vitamin serien. Vær opmærksom på, at B12 vitaminet kun findes i animalsk væv.

C-vitaminet danner katten normalt selv, men tilskud styrker immunforsvaret. For meget C-vitamin kan give diarré/tynd mave.

Vurdering af foderet

Der er to måder at vurdere sit foder på, nemlig kvalitativt og kvantitativt.

Kvalitativ vurdering er det vi kan se på katten:

1. Forholdet mellem den mængde foder der indtages og den mængde afføring som afleveres.
2. Hvordan ser hud og hårlag ud?
3. Hvordan er energiniveauet?

Kvantitativ vurdering er det vi kan læse os til: rationen og det virkelige indhold på op til 500%!

1. Laboratorieanalyser.
 2. Hvilke oplysninger får vi på etiketten?
 3. Hvordan er tørstofanalysen?
- Tørstofanalysen udregnes ud fra følgende formel:

$$\begin{aligned} & \% \text{ næringsstof} \\ & 100 - \% \text{ væske} \\ & * 100 = \% \text{ af tørstof} \end{aligned}$$

Som reference kan man hos Hills få "Mark-Morris-værdierne". Det er de normale parametre for katte i forskellige aldre.

Biprodukter kan være slagteriets "studenterbrød" – altså alt det som vi mennesker kasserer som uspiseligt. Sojaprotein kan ikke udnyttes af katte og er derfor fyldstof.

Lovgivning og virkeligheden
I dansk lovgivning skal vandindholdet oplyses – hvis det er over 14%. Det er tilladt at bruge gamle etiketter før nye fremstilles, hvilket kan give et forkert billede af, hvad der i virkeligheden findes i foderet. Der er ikke pligt til at oplyse fordøjeligheden af foderet. I virkeligheden opgives vandindholdet ofte i 100 ud af 164 dåser. Der oplyses ikke om allergifremkaldende farvestoffer. Der er konserveringsmidler i dåsemad. Der kan være afvigelser mellem dekla-